

25. 1. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Reforma pravidel veřejné podpory regulujících poskytování vyrovnávací platby za výkon služeb obecného hospodářského zájmu

Evropská komise v závěru roku 2011 přijala nové právní předpisy,[1] které regulují poskytování vyrovnávací platby (resp. kompenzace) za výkon služeb obecného hospodářského zájmu. Nové právní předpisy nahrazují původní legislativní akty tzv. altmarského balíčku, které byly vydány Evropskou komisí v roce 2005 jako reakce na průlomový rozsudek Evropského soudního dvora ve věci Altmark.[2]

Obecně ke službám obecného hospodářského zájmu

Termín služba obecného hospodářského zájmu (dále též „SOHZ“) není v primárním ani sekundárním právu Evropské unie jednoznačně definován. Z teoretického hlediska můžeme za tuto službu označit činnost uspokojující základní lidské potřeby, která je realizována ve veřejném zájmu, tedy v zájmu široké veřejnosti. Zároveň se jedná o ekonomickou činnost, jež je poskytována v tržním prostředí. Nejčastěji se se SOHZ setkáváme v oblastech veřejné dopravy, poštovních služeb, zdravotnictví, služeb sociální péče, kultury, energetiky, veřejnoprávního vysílání, vodního a odpadového hospodářství.

Jednou z esenciálních podmínek využití institutu SOHZ je také tržní narušení, které spočívá v kvantitativním nebo kvalitativním omezení poskytování veřejných služeb na trhu. K realizaci SOHZ v požadovaném množství a kvalitě je tudíž zpravidla nezbytná finanční podpora ze strany veřejných orgánů, jelikož příjmy generované z výkonu SOHZ obvykle nepokrývají náklady na jejich výkon. Tato dotace, označovaná unijním právem jako vyrovnávací platba, nesmí v souladu s pravidly veřejné podpory převýšit rozdíl mezi náklady a příjmy vynaloženými při plnění závazku veřejné služby s přihlédnutím k přiměřenému zisku.

Financování služeb obecného hospodářského zájmu a veřejná podpora

Z hlediska veřejné podpory nebude vyrovnávací platba představovat veřejnou podporu, pokud budou kumulativně splněny čtyři podmínky rozsudku Altmark.[3] Tyto podmínky jsou následující:

1. příjemce vyrovnávací platby musí být k výkonu SOHZ pověřen a tento závazek jasně definován;
2. parametry pro výpočet výše vyrovnávací platby jsou stanoveny předem objektivním a transparentním způsobem;
3. výše vyrovnávací platby nesmí překročit meze toho, co je nezbytné k pokrytí nákladů vynaložených v souvislosti s plněním závazku veřejné služby s přihlédnutím k příjmům a přiměřenému zisku (zabránění vzniku nadměrné vyrovnávací platby) a
4. poskytovatel veřejné služby musí být vybrán na základě řízení o zadání veřejné zakázky umožňujícího vybrat zájemce nebo na základě provedené analýzy nákladů, které by průměrný podnik, správně řízený a

přiměřeně vybavený technickými prostředky k plnění tohoto závazku vynaložil.

Jelikož není v praxi splnění všech uvedených podmínek zcela jednoduché (problémy jsou spojeny především se čtvrtou podmínkou), bude vyrovnávací platba za výkon závazku veřejné služby v tomto případě zakládat veřejnou podporu. K určení legality této veřejné podpory jsou relevantní Evropskou komisí čerstvě vydané právní předpisy.

Nově přijatý legislativní balíček

Nově přijatý legislativní balíček se skládá ze čtyř právních předpisů:

1. Sdělení Evropské komise

Sdělení Evropské o použití pravidel Evropské unie v oblasti státní podpory na vyrovnávací platbu udělenou za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen „Sdělení“) může být chápáno jako základní příručka pro poskytovatele či objednatele veřejných služeb. Cílem tohoto aktu je objasnění základních pojmů spojených s užíváním pravidel veřejné podpory na vyrovnávací platbu poskytovanou za realizaci SOHZ. Z tohoto důvodu lze ve Sdělení nalézt vymezení termínů jako „podnik“, „hospodářská činnost“, „SOHZ“, „ovlivnění obchodu“, „akt pověření“ apod. Tento právní akt bych doporučil nastudovat všem zájemcům, kteří se chtějí s problematikou financování SOHZ blíže seznámit.

2. Rozhodnutí Evropské komise

Pokud jsou splněny podmínky stanovené v Rozhodnutí o použití 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen „Rozhodnutí“), představuje vyplácená vyrovnávací platba veřejnou podporu slučitelnou s vnitřním trhem (tedy legální), jež není veřejný subjekt povinen předem oznamovat Evropské komisi v souladu s čl. 108 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie a čekat na její schválení. Omezujícím faktorem pro použití tohoto právního režimu je věcná působnost Rozhodnutí. Obecný limit roční výše vyrovnávací platby pro aplikaci Rozhodnutí je nově o polovinu snížen na 15 milionů EUR. Z tohoto omezujícího prahu jsou osvobozeny vyrovnávací platby, které jsou vyplácené nemocnicím poskytujícím zdravotní péči a nově také SOHZ, jimiž se uspokojují sociální potřeby (Rozhodnutí příkladně hovoří o zdravotní a dlouhodobé péči, péči o děti, přístupu na trh práce a opětovné začlenění do trhu práce, sociální bydlení a sociální začleňování zranitelných skupin). V českých geografických podmínkách je ještě pro aplikaci Rozhodnutí speciálně na financování provozu letiště relevantní limit 200 000 cestujících ročně.

Z podmínek nutných k určení slučitelnosti veřejné podpory bych zmínil především nově stanovenou maximální délku pověření k výkonu veřejné služby v délce deseti let,[4] vymezení obsahových náležitostí pověřovacího aktu či způsob výpočtu vyrovnávací platby včetně výše přiměřeného zisku.

3. Rámec Evropské komise

Rámec Evropské unie pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby (dále jen „Rámec“) se použije, pokud není možné podřadit poskytování kompenzace pod Rozhodnutí, tedy například při překročení výše zmíněného obecného limitu 15 milionů EUR. Vyrovnávací platba poskytovaná podle Rámce představuje veřejnou podporu, o její slučitelnosti ale rozhoduje Evropská komise na základě předchozí notifikace členského státu,[5] jelikož je v tomto případě větší pravděpodobnost narušení hospodářské soutěže. Nový Rámec stanoví především přesnější pravidla pro dobu trvání pověření, přesnější metodiku výpočtu výše vyrovnávací platby a přiměřeného zisku,

obligatorní nastavení pobídek ke zvyšování efektivity a povinnost dodržovat unijní pravidla pro zadávání veřejných zakázek a vyloučení diskriminace. Z Rámce také vyplývá pravomoc Evropské komise stanovit dodatečné požadavky, které by byly nezbytné ke zmírnění narušení obchodu mezi členskými státy.

4.Návrh Nařízení

Spolu s přijatými právními předpisy publikovala Evropská komise i Návrh Nařízení Komise o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis udělenou podnikům poskytujícím SOHZ. Konečná verze Nařízení by měla být schválena na jaře roku 2012.

Podle dosavadního znění by měla být zavedena nová kategorie podpory de minimis[6] pro podniky poskytující SOHZ, tedy podpory, která v případě že nepřekročí stanovený finanční strop, nebude ovlivňovat obchod mezi členskými státy ani narušovat soutěž a de facto nebude ani zakládat veřejnou podporu. Podle stávajícího návrhu by bylo možné poskytnout podniku vykonávajícímu SOHZ podporu de minimis až do výše 500 000 EUR v průběhu tří účetních období.

Závěrem bych upozornil, že Rozhodnutí a Rámec vstupují v platnost 31. ledna 2012. Stávající režimy poskytování vyrovnávacích plateb bude nutné v dohledné době podle těchto nových právních předpisů upravit. Přechodná doba pro oba tyto právní předpisy je dva roky od jejich vstupu v platnost.

Mgr. Tomáš Ehrenberger

[1] Předpisy jsou v českém jazyce dostupné na webových stránkách Evropské komise, GŘ Soutěž: >>> [zde](#), Ke dni 3. 1. 2012 nebyly zatím předmětné právní předpisy publikovány v Úředním věstníku Evropské unie.

[2] Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 4. 7. 2003 ve věci Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, C-280/00

[3] Srov. Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 4. 7. 2003 ve věci Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, C-280/00, body 89 – 93.

[4] Doba pověření může přesáhnout tuto délku v případě, že se od poskytovatele služby vyžaduje velká investice, kterou je nutno umorit během delšího období.

[5] V případě notifikace se postupuje podle Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES

[6] Stávající režimy podpory de minimis jsou upraveny v Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis, Nařízení Komise (ES) č. 875/2007 ze dne 24. července 2007 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu de minimis v odvětví rybolovu a o změně nařízení (ES) č. 1860/2004 a Nařízení Komise (ES) č. 1535/2007 ze dne 20. prosince 2007 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu de minimis v produkčním odvětví zemědělských produktů

Další články:

- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztržitosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)
- [IATA Travel & Cargo akreditace v letectví - v čem spočívají její výhody?](#)
- [Digital Omnibus o AI: návrh nařízení o zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci](#)
- [Rozhodčí nálezy vydané ruskými rozhodčími soudy a jejich uznání a výkon na území EU](#)
- [Environmentální tvrzení společností v hledáčku EU: Jak se vyhnout greenwashingu a obstát v nové regulaci?](#)
- [AIFMD II v České republice: Schvalovací proces a co čeká investiční společnosti](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc prosinec 2025](#)